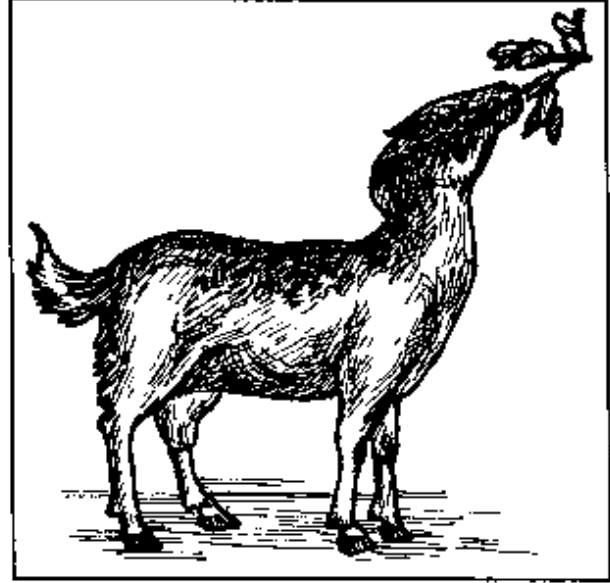

ಆಡು: ಬಡವರ ಆಕಳು

ಭಾರತ ದೇಶದ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಹಾಲು ಪೂರೈಸುವ ಕಾಮಧೇನು ಆಡು. ಆಡುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಣ ಹವೆಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತ. ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಅಭಾವವು ಇರುವುದೋ ಅಂತಹ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಆಡುಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಣ್ಣ, ಅತಿಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದ ಜನರು ಆಡುಗಳ ಪಾಲನೆಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆಡು ಮುಟ್ಟಿದ ಗಿಡವಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಆಡುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಹುಲ್ಲು, ಗಿಡ, ಮರದ ಎಲೆ ಮುಂತಾದ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಆಡು ಮುಟ್ಟಿದ ಗಿಡ ಎಂದೂ ಸಾಯುವದಿಲ್ಲ. ಆಡು ಕಡಿಯುವದರಿಂದ ಗಿಡಮರಗಳು ಚಿಗಿಯುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಡು ಸಾಕಿದರೆ ಕಾಡು ಎಂದೂ ಹಾಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಡನ್ನು ಸಾಕಿ ಕಾಡನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ. ಸಾಕಣೆ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಡವಾಳ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಪೂರ್ತಿ ಮೇಯಿದು ರಾತ್ರಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯು ಅತಿ ಸರಳ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಗಾಳಿಯನ್ನು ತಡೆದರೆ ಸಾಕು, ಆಕಳು ಮತ್ತು ಆಡಿನ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಆಡು ಗಿಡ ಕಂಟೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಆಕಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳವೈನ್, ಡಮೋಸ್ ಕಾಸ್ ಮುಂತಾದ ವಿದೇಶಿ ತಳಿಗಳು ಹಾಲಿಗೆ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾದವು. ಭಾರತದ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಕೊಡುವ ತಳಿಗಳೆಂದರೆ ಬಾರ್ಬರಿ, ಜಮುನಾಪುರಿ, ಬಿಟಲ್, ಮುಂತಾದ ತಳಿಗಳು. ಆಡಿನ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 100 ಗ್ರಾಂ. ಗೆ 3.3 ಗ್ರಾಂ. ಪ್ರೋಟೀನ್, 4.5 ಗ್ರಾಂ ಕೊಬ್ಬು, 0.8 ಖನಿಜಗಳು 4.6 ಗ್ರಾಂ. ಶರ್ಕರ ಪಿಷ್ಟ, 72 ಕಿಕ್ಯಾಲರಿ ಶಕ್ತಿ, 170 ಮಿಗ್ರಾಂ ಸುಣ್ಣ, 120 ಮೀ. ಗ್ರಾಂ. ರಂಜಕ ಮತ್ತು 0.30 ಮಿಗ್ರಾಂ ಕಬ್ಬಿಣ ಉಳಿದ 86.8 ಗ್ರಾಂ ನೀರಿನಾಂಶವಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಕಳ ಹಾಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಆಡಿನ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆಡು ವಿವಿಧ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಅದರ ಹಾಲಿಗೆ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳು ಉಂಟು. ತಾಯಿಯ ಹಾಲು ಅಥವಾ ಆಕಳ ಹಾಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಲರ್ಜಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರೆ ವೈದ್ಯರು ಆಡಿನ

ಹಾಲು ಸೇವಿಸಲು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊಟ್ಟೆಹುಣ್ಣು, ಕಾಮಾಲೆ ರೋಗ, ಕೆಲವು ಚರ್ಮ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಆಡಿನ ಹಾಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಡಿನ ಹಾಲು ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಕೆಂದರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ (ಜಿಂಗ ಜಿಂಗ) ವಾಸನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ವಾಸನೆಗಳು ಹಾಲು ಹಿಂಡುವ ಜಾಗೆ ಅಥವಾ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡು ಆಡು (ಹೋತ) ಇವನ್ನು ಆವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಡುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಡುವುದರಿಂದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು, ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಹೋತವನ್ನು ಹಿಂಡಿನಿಂದ ಬೇರೆಕಡೆ ಇಡಬೇಕು. ಆಡುಗಳು ತಿನ್ನುವದು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಸಾರಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮರಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವದರಿಂದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಡುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಮ್ಮಡಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಹಾಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಹಾಲನ್ನು ಹಿಂಡಬೇಕು.

ಆಡಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಸರಾಸರಿ 7 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಮೇವು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ 500 ಗ್ರಾಂ ನಷ್ಟು ದಾಣಿ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಸಮತೋಲನ ಆಹಾರವಿರುವ ತಿಂಡಿಮಿಶ್ರಣ ಸ್ವತಃ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಬಹುದು ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದ ಹಿಂಡಿ, ನುಚ್ಚುಮುಚ್ಚು ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಬೇಸಿಗೆ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಆಡುಗಳಿಗೆ ನೆರಳಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಯಲು ಬಿಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಶುಚಿಯಾದ ತಣ್ಣಗೆ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಣಗಿರಬೇಕು. ಉದ್ದನೆ ಕೂದಲಿನ ತಳಿಗಳಾದರೆ 3-4 ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮೈ ಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮೈ ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಹಾಲು ಹಿಂಡುವಾಗ ಹಾಲಿಗೆ ಕೂದಲು ಬೀಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಶುಚಿಯಾದ ಹಾಲನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ವೇಳೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಹಾಲು

ಹಿಂಡುವ ಮೊದಲು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಕಿಚ್ಚಲನ್ನು ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯಬಾರದು. ದಿನಕ್ಕಿರಲೂ ಬಾರಿ ಹಾಲು ಕರೆಯಬೇಕು. ಆಕಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಹಿಂಡುವಾಗ ಎರಡು ಕೈಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಆಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಹಿಂಡಬೇಕು. ಶುರುಮಾಡಿದ 7-8 ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಹಾಲು ಹಿಂಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಹಸಿ ಹಾಲನ್ನು ಬಳಸಬಾರದು ಹಾಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿ ನಂತರ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ದಿನೇ ದಿನೇ ಆಕಳಿನ ಹಾಲಿನ ಬೆಲೆ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದೆ ಬದಲಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸತ್ವವುಳ್ಳ ಆಡಿನ ಹಾಲಿನ ಬಳಕೆ ರೂಢಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಎರಡು ಆಡುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದರೆ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಹಾಲಿನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ. ಆಪ್ತನು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸದೆ ಆಡನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನರು ಆಡಿನ ಹಾಲನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಕೆ. ಪುಗುತೆಟ್ಟ ಎಂ. ಸಿ. ಶಿವಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಎ. ಎಸ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ - 580 005

ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಸಾಕಣೆ

ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಏರಿದಂತೆ ಎಮ್ಮೆಗಳು ನೀರು ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈಜಾಡಿ ಹೊರಳಾಡುವುದು. ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ. ಹಸುಗಳಂತೆ ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪ ತಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವುದು ಅತೀ ಮುಖ್ಯ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಟ್ಟ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು. ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು.

- ★ ಕುಡಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು
- ★ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಬೆಳೆಸಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆ ನೆರಳು ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು
- ★ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಿಸಿಲು ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದಾಗ ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ತಂಪಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವುದು ಉತ್ತಮ.
- ★ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಅದಷ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ (ಕರೆ, ಹೊಂಡಗಳಲ್ಲಿ) ಬಿಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ಇಲ್ಲವೇ ದಿನಕ್ಕೆ 3-4 ಬಾರಿ ತಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಮೈ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು.
- ★ ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೊರಗಡೆ ಮೇಯಲು ಬಿಡುವುದಾದರೆ ತಂಪಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಿಡುವುದು ಸೂಕ್ತ.